

บทที่ 4

การแก้ปัญหา การบริการจัดการภาวะอุทกภัยของ จังหวัดนครสวรรค์

ก่อนการเกิดอุทกภัย

นับตั้งแต่ต้นปี 2554 เป็นต้นมา สภาพลมฟ้าอากาศของประเทศไทยแปรปรวนอย่างเห็นได้ชัด ฤดูหนาวมาเร็วและยาวนานกว่าปกติ ช่วงต้นปีผ่านมามีเกิดอิทธิพลของร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านทางภาคใต้ตอนบน ภาคกลาง และภาคตะวันออก เกิดมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้ประเทศไทยมีฝนตกชุกหนาแน่น และมีฝนตกหนักถึงหนักมากหลายพื้นที่เกิดน้ำท่วมเฉียบพลัน น้ำป่าไหลหลาก เข้าท่วมบ้านเรือนราษฎรและพื้นที่การเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้

ร่องมรสุมกำลังแรงดังกล่าวมีสาเหตุจากปรากฏการณ์ลานินญา (La Nina) เป็นปรากฏการณ์ที่ตรงข้ามกับเอลนีโญ (El Nino) คืออุณหภูมิผิวน้ำทะเลบริเวณเส้นศูนย์สูตรในมหาสมุทรแปซิฟิกกลางและตะวันออกมีค่าต่ำกว่าปกติ เนื่องจากลมค้า (Trad wind) ตะวันออกเฉียงใต้ที่พัดอยู่เป็นประจำในแปซิฟิกเขตร้อนทางซีกโลกใต้มีกำลังแรงกว่าปกติจึงพัดพาผิวน้ำทะเลที่อุ่นจากแปซิฟิกเขตร้อนตะวันออก (บริเวณฝั่งเอกวาดอร์ เปรู และชิลีตอนเหนือ) ไปสะสมอยู่ทางแปซิฟิกเขตร้อนตะวันตก (บริเวณชายฝั่งอินโดนีเซียและออสเตรเลีย) มากยิ่งขึ้น จึงทำให้ทางแปซิฟิกเขตร้อนตะวันตกซึ่งเดิมมีอุณหภูมิผิวน้ำทะเลและระดับน้ำทะเลสูงกว่าทางแปซิฟิกเขตร้อนตะวันออกอยู่แล้ว กลับยังมีอุณหภูมิผิวน้ำทะเลและระดับน้ำทะเลสูงกว่าทางแปซิฟิกเขตร้อนตะวันออกมากขึ้นอีก ทำให้ทางแปซิฟิกเขตร้อนตะวันตกมีปริมาณฝนมากขึ้น ขณะที่ทางแปซิฟิกเขตร้อนตะวันออก จะมีความแห้งแล้งรุนแรงมากขึ้นเช่นกัน ปรากฏการณ์ลานินญาจะเกิดโดยเฉลี่ย 5-6 ปีต่อครั้ง และแต่ละครั้งกินเวลานานประมาณ 1 ปี (ที่มา : ดร.สมบัติ เจริญวงศ์ จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ 8 ฉบับที่ 86 กรกฎาคม 2541) ที่มาเร็วกว่าปกติ ประกอบกับความเร็วแปรปรวนของร่องฝนทำให้ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหลายแห่ง มีปริมาณน้ำเกินกว่าระดับกักเก็บเกิดฝนตกหนักบริเวณพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเรื่อยมา ช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน – พฤษภาคม ภาคเหนือหลายจังหวัดถูกน้ำท่วมเกิดอุทกภัยเป็นวงกว้าง ปริมาณน้ำในเขื่อนใหญ่ คือ เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก และเขื่อนสิริกิติ์ เริ่มมีปัญหาน้ำเต็มเขื่อน สำหรับเขื่อนใหญ่น้อยรวมถึงอ่างเก็บน้ำทุกพื้นที่ที่ปริมาณน้ำล้นเขื่อนทุกแห่ง

จังหวัดแพร่ น่าน เกิดอุทกภัยน้ำท่วม จังหวัดอุตรดิตถ์เกิดดินโคลนถล่มที่อำเภอน้ำปาด และน้ำท่วมในหลายพื้นที่ มวลน้ำขนาดใหญ่ไหลลงสู่พื้นที่ด้านล่างคือ จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร ส่วนทางเชียงใหม่กำลังมายังจังหวัดตาก กำแพงเพชร และสุโขทัย

มวลน้ำจากแหล่งน้ำ 2 สาย คือ จากแม่น้ำปิงกับแม่น้ำวังไหลมารวมกันแล้วก็ลงสู่จังหวัดนครสวรรค์ ขณะเดียวกันมวลน้ำจากพิษณุโลก พิจิตรก็ลงลงมาตามเส้นทางน้ำสายหลัก คือ แม่น้ำน่าน มวลน้ำทั้ง 2 สายจะต้องมาบรรจบกันที่ “จังหวัดนครสวรรค์”

การแก้ปัญหา และการบริหารจัดการภาวะอุทกภัยของจังหวัดนครสวรรค์ นับตั้งแต่เกิดภาวะน้ำท่วมในทุกจังหวัดภาคเหนือ ทางจังหวัดนครสวรรค์โดย นายชัยโรจน์ มีแดง ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ประชุมหัวหน้าส่วนราชการทุกภาคส่วนให้ติดตามสถานการณ์น้ำท่วมในทุกจังหวัดอย่างใกล้ชิด โดยให้รายงานความเคลื่อนไหวของมวลน้ำที่กำลังจะลงมาถึงนครสวรรค์ตลอดเวลา

จนกระทั่งมวลน้ำขนาดใหญ่ใกล้จะเข้ามาถึงจังหวัดนครสวรรค์ ทางจังหวัดโดยท่านผู้ว่าราชการได้สั่งเปิด (Warmroom) ศูนย์ติดตามสถานการณ์น้ำท่วม เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับจังหวัดนครสวรรค์ โดยให้หัวหน้าส่วนราชการทุกภาคส่วนเข้าประชุมที่ศูนย์ปฏิบัติการบนศาลากลางจังหวัดทุกเช้าตั้งแต่เวลา 07.00 น. ของทุกวัน ไม่มีวันหยุดราชการ

การประชุมหน่วยงานชลประทานจังหวัดจะรายงานสถานการณ์น้ำล่าสุดให้ที่ประชุมรับทราบ จนกระทั่งมวลน้ำขนาดใหญ่มาถึงจังหวัดนครสวรรค์ ทางจังหวัดพร้อมกับเทศบาลนครนครสวรรค์ได้ทำแผนป้องกันไม่ให้น้ำเข้าตัวเมือง โดยนำกระสอบทรายกั้นแนวเขื่อนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งเหนือที่เป็นเขตเศรษฐกิจตลอดแนว มีการเสริมคันกระสอบทรายตลอดเวลา เพราะระดับน้ำค่อย ๆ สูงขึ้น ไม่มีหยุด ขณะที่อุทกภัยน้ำท่วมในเขตชนบทมากขึ้น

การติดตามสถานการณ์น้ำของจังหวัดนับแต่มวลน้ำก่อตัวป่าไหลท่วมจังหวัด ต่างๆ ที่อยู่เหนือนครสวรรค์อย่างใกล้ชิด มีการจำลองภาพเหตุการณ์ทางคอมพิวเตอร์กราฟิกทุกช่วงของสถานการณ์ จนกระทั่งมวลน้ำก้อนแรกมาถึงจังหวัดนครสวรรค์ ก็ทำการจำลองภาพคอมพิวเตอร์กราฟิก ถึงกรณีถ้าหากมวลน้ำทะลักผ่านคันกั้นน้ำตามแนวเขื่อนแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าสู่เขตตัวเมืองปากน้ำโพ ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดได้แล้วจะต้องทำอย่างไรต่อไป

ขณะนั้นมีการจัดสรรหน้าที่ให้แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบมอบหมายให้สำนักงานบรรเทาและป้องกันสาธารณภัย (ปภ.) เป็นแม่ข่าย มอบหมายให้คลังจังหวัดจัดเตรียมงบประมาณสำรองเบิกจ่าย หลังจากนั้นก็มีมีการประกาศภาวะฉุกเฉินเป็นจังหวัดที่ประสบภัยพิบัติจากอุทกภัย

เขตชนบท

ทางจังหวัดมอบหมายให้ศูนย์ประสานงานในพื้นที่ติดตั้งประสานงานกับ “นายอำเภอ” ของแต่ละอำเภอ ให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบจากการแบ่งหน้าที่กันแล้ว ลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์ ให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยน้ำท่วมอย่างเต็มที่ มีการจัดตั้งศูนย์อพยพรับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้พักอาศัยชั่วคราว จัดที่พัก อาหาร น้ำ เครื่องอุปโภคบริโภคและยารักษาโรคลงทุกพื้นที่ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนที่กำลังได้รับอยู่ในขณะนั้น

นายมนี ถัมภมัตย์ พัฒนาชุมชนจังหวัด ให้สัมภาษณ์ว่า ก่อนที่มลน้ำจะเข้าสู่จังหวัดนครสวรรค์ ได้ประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนให้ประชาชนรับทราบ ขณะเดียวกันก็ชักชวนเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทั้งหมดที่มีกระจายอยู่ทั้ง 15 อำเภอ ให้ประชาชนเตรียมความพร้อมให้รู้ว่าจะต้องเตรียมตัวอย่างไร? หากเกิดอุทกภัยขึ้นในพื้นที่ และให้เตรียมอพยพเก็บข้าวของเพื่อหนีน้ำหากเกิดน้ำท่วมขึ้นมาจริง ๆ จะต้องทำอย่างไร? และไปหลบภัยที่ไหนได้บ้าง?

สำหรับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่อยู่ตามอำเภอต่างๆ ก็ให้ปฏิบัติหน้าที่

1. ดูแลทรัพย์สินของทางราชการที่อยู่ตามหมู่บ้าน ตำบลต่างๆ
2. สำรวจประชาชนตามตำบล หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบอุทกภัยน้ำท่วม ภายใต้การกำกับดูแลจากทางอำเภอเป็นหลัก

นายวิศาล วสุนธราพร ผู้อำนวยการ โครงการชลประทานจังหวัดนครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์ว่า ทางชลประทานก็มีหนังสือถึงจังหวัดและอำเภอเพื่อประชาสัมพันธ์ต่อไปยังพื้นที่ตำบล และหมู่บ้านให้ทราบถึงสถานการณ์น้ำจากเขื่อน และข้อมูลระดับน้ำจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต นอกจากนี้ยังจัดทำข้อมูลส่งไปทางอินเทอร์เน็ต รายงานถึงสถานีรับน้ำต่างๆ ว่ามีระดับน้ำสูงเท่าไร บริเวณหลังเขื่อนระบายน้ำได้เท่าไรในแต่ละวัน การรายงานจะทำทุกเช้า และประเมินสถานการณ์น้ำวันต่อวัน

เมื่อน้ำเข้าท่วมในเขตชนบทระดับน้ำสูงไม่มากนักพอช่วยเหลือได้ ทางชลประทานก็นำเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่เข้าไปช่วยสูบน้ำออก ครั้นเมื่อปริมาณน้ำมาก ๆ สูงขึ้น การสูบน้ำออกจากพื้นที่ก็ไม่เป็นผล ต้องอพยพประชาชนเข้าสู่ศูนย์อพยพที่เตรียมไว้ ส่วนในพื้นที่ต้องปล่อยให้น้ำขยายอิทธิพลเอ่อท่วมไปทั่ว

นายพงษ์มนัส ทองกลัด หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์รักษาราชการแทนเกษตรจังหวัดนครสวรรค์ กล่าวว่า ปริมาณน้ำที่ไหลเข้าท่วมพื้นที่ในจังหวัดนครสวรรค์มีมากเกินไป น้ำท่วมในเขตชนบทและในเมือง ประชาชนและเกษตรกรได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก พื้นที่ทำเกษตรปลูกข้าว ปลูกพืชไร่ได้รับความเสียหายทุกพื้นที่ สัตว์เลี้ยงล้มตายเป็นจำนวนมาก

นายนิรุต สุวรรณชนะ ผู้อำนวยการแขวงทางนครสวรรค์ที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อเกิดน้ำท่วมในเขตชนบท ถนนสายเลี่ยงเมืองได้รับผลกระทบก่อน ตามด้วยถนนสายชุมแสง จากนั้นถนนหลายสายก็ถูกน้ำท่วมรถผ่านไม่ได้ สรุปเส้นทางที่ถูกน้ำท่วมมีทั้งหมด 5 เส้นทางคือ

สาย 1 สะพานเดชาดิวงศ์ไปถึงกม. 346

สาย 17 ตั้งแต่ กม.0 ไปจนถึงกม. 19 ทั้งขาขึ้นและขาล่อง

สายเลี่ยงเมืองตั้งแต่ กม. 0 ถึง กม. 14 ทั้งขาขึ้นขาล่อง

สายบ้านแก่ง ตั้งแต่ กม. 0 ถึง กม. 6

สาย 225 ชุมแสง – หนองบัว น้ำท่วมหนักมาก

เขตเมือง

ทางจังหวัดได้จัดเตรียมศูนย์รับผู้อพยพไว้ตามจุดต่างๆ มีการซักซ้อมรับผู้อพยพก่อนที่แนวคันเขื่อนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเขตตัวเมืองจะพังลง

นายเกรียงไกร รัตนวิบูลย์สม คลังจังหวัดนครสวรรค์ให้สัมภาษณ์ว่า ก่อนเกิดอุทกภัยที่จังหวัดนครสวรรค์ ทางจังหวัดได้มอบหมายให้ทางคลังจังหวัดประสานงานกับทาง ปก. ในเรื่องของการเบิกจ่ายงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย โดยให้ทาง ปก. ทำหนังสือแจ้งการเบิกจ่ายของแต่ละหน่วยงานมาที่คลังจังหวัด เพื่อเตรียมรองรับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณทางระบบ GFMS ให้มีการเบิกจ่ายโดยเร็วที่สุด โดยเฉพาะงบทดลอง ทางกรมบัญชีกลางมีนโยบายว่า จะต้องเบิกจ่ายงบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยให้เร็วที่สุด เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

นายจิตตเกษม นิโรจน์ธนรัฐ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครนครสวรรค์ให้สัมภาษณ์ว่า ทางเทศบาลติดตามสถานการณ์น้ำอย่างใกล้ชิดว่าระดับการปล่อยน้ำจากเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ จะมีมวลน้ำมาถึงนครสวรรค์วันไหน ต้องคำนวณระดับน้ำที่จะไหลผ่านอำเภอบรรพตพิสัย อำเภอชุมแสงว่าเป็นอย่างไร? ระดับน้ำสูงมากน้อยแค่ไหน และเมื่อมวลน้ำมาถึงนครสวรรค์แล้วจะเหลือปริมาณเท่าใด ต้องรู้ข้อมูลเหล่านี้ให้มาก และทำงานร่วมกันกับชลประทาน ต้องประสานงานกับเขื่อนในเรื่องของการปล่อยน้ำในแต่ละวัน ข้อมูลเหล่านี้สำคัญ

เทศบาลมีสถานีวัดระดับน้ำอยู่ 2 สถานี ทำงานแข่งกับเวลา เพื่อทำแนวป้องกันน้ำไว้ล่วงหน้า และเมื่อคันกั้นน้ำด้านทานแรงดันน้ำไว้ไม่อยู่พังทลายลง ทางเทศบาลก็เข้าไปให้ความช่วยเหลือประชาชน มีการตั้งศูนย์ 199 ไว้รับเรื่องร้องเรียน ทั้งจับทางน้ำ เครื่องใช้จำเป็นระดมช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยเต็มที่

ขณะเดียวกันก็วางแผนระบายน้ำออกจากตัวเมืองโดยประชุมและปฏิบัติการร่วมกับ จังหวัด และหน่วยงานทุกหน่วยงาน

ในส่วนของเทศบาลมีบ่อสำหรับสูบน้ำ มีบ่อบำบัด 4 บ่อ สถานีสูบน้ำมีอยู่ 4 สถานี ขณะเดียวกันมีระบบป้องกันน้ำท่วมอยู่ก่อนหน้าแล้ว สามารถสูบน้ำได้วันละ 700,000 ลิตรต่อวัน น้ำสามารถลดลงได้วันละ 20 ซม. การสูบน้ำในเขตเทศบาลใช้ระยะเวลา 5-7 วัน น้ำก็ลดลง ได้หมด

นายทักษิณ บุญต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานทางหลวงชนบทที่ 8 นครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์ถึงการเตรียมการก่อนเกิดอุทกภัยในจังหวัดนครสวรรค์ว่า การเตรียมการเรื่องปัญหาอุทกภัย ทางกรมทางหลวงมีการเตรียมการกันทุกปี นโยบายของกรมฯ มีการระบุชัดเจนว่าจะต้องเข้าไปดูแลในพื้นที่ที่รับผิดชอบโดยตรง รวมถึงการเข้าไปช่วยเหลือประชาชนเท่าที่จะทำได้ หลังจากที่เราพบข่าวอุทกภัยก็มีการเตรียมการซักซ้อม และประชุมร่วมกันถึงสถานการณ์อุทกภัยว่ามีความคืบหน้าเป็นอย่างไร? เพื่อซักซ้อมว่าจะต้องเตรียมการอย่างไร?

ในส่วนของการเตรียมความพร้อมของสำนักทางหลวงชนบทที่ 8 ได้เตรียมการความพร้อมในเรื่องบุคลากร เครื่องจักรกล เครื่องมือต่าง ๆ น้ำมัน วัสดุต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อเป็นอุปกรณ์ในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และมีการกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วม ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้แม่น้ำ ตรงนี้มีการจัดกลุ่มเพื่อเตรียมการรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น

กรณีน้ำท่วมแล้วถนนขาด ก็ต้องหาวิธีการซ่อมถนนชั่วคราวหากซ่อมไม่ได้ก็ต้องปิดถนนและรีบแจ้งเตือนให้ประชาชนได้รับทราบกัน ไม่ว่าจะเป็นป้าย หรือการแจ้งประกาศก็ตาม หรือถ้าเป็นเส้นทางสายสำคัญที่ต้องมีการกักถนน ก็ต้องระดมเจ้าหน้าที่ กระสอบหรืออุปกรณ์ต่างๆ ไปดำเนินการในเส้นทางดังกล่าวเป็นการเร่งด่วน

สำนักทางหลวงชนบทจะเป็นหน่วยงานหลักในการเข้าประชุมกับทางจังหวัด นครสวรรค์ โดยทางสำนักฯ จะเข้าไปช่วยสนับสนุนอีกหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้นการประชุมซักซ้อมกันจังหวัดจึงมี 2 หน่วยงานเข้าร่วมประชุม คือ สำนักงานหน่วยงานทางหลวงจังหวัดนครสวรรค์ที่อยู่ติดกับค่ายจิระประวัติ และทางสำนักทางหลวงชนบทที่ 8 เองก็จะเข้าไปร่วมกันประชุมด้วยกันกับท่านผู้ว่าฯ รองผู้ว่าฯ และมีการทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกันกับแม่ทัพภาคที่ 3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชุมร่วมกับทางจังหวัดทุกวันเพื่อเป็นการซักซ้อมแผนปฏิบัติการ และเตรียมความพร้อมในการรับมือกับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ในขณะที่ทางจังหวัดมีแผนปฏิบัติการอะไรก็จะส่งตรงมาที่หน่วย เพื่อเตรียมบุคลากร และเครื่องมือต่าง ๆ สำหรับการเข้าไปช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับทางจังหวัด เช่น การทำคันกันน้ำ การทำ

คันดินกั้นน้ำ ในสถานที่ต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยง ทางสำนักฯ ก็จะจัดบุคลากรเข้าไปดำเนินการ โดยเบื้องต้นจะมีการสำรวจระดับน้ำก่อน

ในปี 2554 ในภาพรวมถนนของหน่วยงานจะได้รับผลกระทบประมาณ 117 เส้นทาง ใน 5 จังหวัด ถ้าเป็นในนครสวรรค์ได้รับผลกระทบประมาณ 30 เส้นทาง ส่วนใหญ่จะเป็นถนนที่อยู่เลียบริมน้ำประมาณ 30 % ซึ่งได้รับความเสียหายมากพอสมควร

ปัญหาน้ำท่วมในเส้นทางส่วนของทางหลวงชนบทเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการโดยปักป้ายแจ้งเตือนให้ประชาชนได้รับทราบ มีการติดตั้งหลักนำทาง เช่น หลักขาวแดง กรณีที่ระดับยังท่วมไม่สูง รถเล็กยังสามารถวิ่งผ่านได้อยู่ก็จะมีการติดตั้งหลักนำทางเพื่อไม่ให้รถตกไหล่ทาง และมีการปิดป้ายบอกเพื่อให้รถใหญ่ควรระวังหลีกเลี่ยง และรถเล็กก็ต้องใช้ความระมัดระวัง ถ้าระดับน้ำสูงจนรถไม่สามารถผ่านได้ก็จำเป็นต้องปิดถนน จะมีการปักป้ายประชาสัมพันธ์

กรณีถนนขาด หรือสะพานขาด ก็จะมีการทำสะพานชั่วคราวไปติดตั้งให้ประชาชนได้ใช้งานได้ ที่จังหวัดนครสวรรค์มีอยู่ 2 ตัว คือของสำนักตัวหนึ่ง ของจังหวัดตัวหนึ่ง หรือกรณีน้ำเซาะถนนขาดเป็นช่วง ทางสำนักฯ ก็จะนำวัสดุที่มีอยู่ไปเร่งดำเนินการแก้ไขเป็นการชั่วคราวเพื่อให้ประชาชนได้ใช้งานได้ก่อน

การช่วยเหลือประชาชนในศูนย์อพยพ ทางสำนักฯ ได้ใช้รถบรรทุกน้ำไปช่วยดูแลในเรื่องน้ำอุปโภคบริโภคให้กับประชาชนในศูนย์พักพิงชั่วคราว ทางหน่วยงานรับผิดชอบทั้งหมด 7-8 ศูนย์ ดำเนินการส่งน้ำไปให้ประชาชนได้อุปโภคบริโภค มีรถน้ำคอยให้บริการอยู่ประมาณ 7-8 คัน และมีการใช้รถบรรทุกที่มีอยู่ในสำนักงานเข้าไปช่วยระดมขนย้ายประชาชน เพราะประชาชนไม่สามารถสัญจรได้ตามปกติ

มีการตั้งศูนย์บริการน้ำดื่มที่บริเวณหน้าห้างบิ๊กซี พร้อมทั้งรับแจ้งจากประชาชนด้วยว่ามีความเดือดร้อนในเรื่องอะไร อยากให้หน่วยงานเข้าไปช่วยของอะไร อย่างไร ที่ไหน เป็นศูนย์ประสานชั่วคราวของสำนักงาน มีประชาชนให้ความสนใจขอเข้ารับบริการกันเป็นจำนวนมาก ส่วนทางจังหวัดได้ประสานให้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปช่วยเหลือประชาชน มีทั้งตำรวจจราจร อาสาสมัคร ทหาร และหน่วยงานต่าง ๆ พากันทยอยเข้ามาช่วยเหลือประชาชน

ภายหลังจากที่สถานการณ์หลังน้ำลดแล้วทางสำนักงานทางหลวงได้เร่งดำเนินการสูบน้ำออก และต้องรอให้น้ำที่อยู่ภายนอกคันกั้นน้ำลดลงด้วยเช่นกัน ถึงจะสามารถรื้อคันกั้นน้ำได้

ปรากฏว่าตอนที่รื้อคันกั้นน้ำก็มีเศษวัสดุต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นถัง ท่อต่างๆ ที่นำมากั้นน้ำ รวมถึงขยะต่าง ๆ เต็มเมืองไปหมด ตรงนี้ก็ต้องเข้าไปช่วยเคลียร์พื้นที่ด้วย โดยทางจังหวัดได้จัด “Big Cleaning Day”

นายบุญยืน พุกขโชค ประมงจังหวัดนครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์ว่า ในทุกรอบปีประมง จังหวัดจะแจ้งเตือนเกษตรกรชาวประมงโดยเฉพาะที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอชุมแสง และพื้นที่ที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ลงมาถึงแม่น้ำเจ้าพระยาให้รับทราบถึงปริมาณน้ำที่จะบ่าท่วมในเขตพื้นที่ ขอให้เกษตรกรประมงทุกพื้นที่ระวังน้ำหลากเข้าท่วมบ่อเลี้ยงปลา มีเกษตรกรประมงที่มาจากจีนทะเบียนเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา ทั้งจังหวัดประมาณ 10,400 กว่าราย การประกาศเตือนนั้นจะแนะนำเกษตรกรว่าควรจะเตรียมตัวเช่นไร เพื่อรับกับสถานการณ์น้ำที่จะมาถึงตามประกาศแจ้งเตือน เรื่องการป้องกันสัตว์น้ำจากอุทกภัย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม – เดือนตุลาคมของทุกปีเป็นฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมีร่องความกดอากาศต่ำพัดผ่านนำความชื้นปกคลุมประเทศไทย ซึ่งจะทำให้มีฝนตกหนักและเกิดน้ำท่วมฉับพลันจังหวัดนครสวรรค์ จึงแนะนำแนวทางป้องกันสัตว์น้ำจากอุทกภัย เพื่อลดการสูญเสียจากภัยดังกล่าวให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยให้ติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศอย่างใกล้ชิด

สำหรับสถานการณ์น้ำท่วมปี 2554 นั้น เนื่องจากปริมาณน้ำมีมากเกินไปเหนื่อความคาดหมาย จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมพื้นที่เขตนครสวรรค์ 12 อำเภอ บทบาทของสำนักงานประมงได้ทำตามนโยบายของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดที่ช่วยเหลือ ผู้ประกอบอาชีพประมงทั้งก่อนเกิดอุทกภัย ระหว่างเกิดอุทกภัย และหลังน้ำลด ให้ออกเยี่ยมเยียน แรงฟื้นฟูให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ประสบภัย ขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น

1. จินทะเบียนผู้ประสบภัย
2. ตรวจสอบความเสียหาย
3. ประเมินการช่วยเหลือ โดยการทำประชาคม
4. ทำเรื่องเบิกจ่ายงบฟื้นฟูช่วยเหลือผู้ประสบภัยถึงจังหวัด

ประมงจังหวัดได้ให้การช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัยภายใน 90 วัน ครอบคลุมตามความเสียหายจริง ขณะเกิดอุทกภัยเขตในเมือง สำนักงานประมงจังหวัดได้รับมอบหมายให้สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ และเครื่องมือเข้าช่วยเหลือประชาชน ภารกิจหลัก ได้แก่

1. เข้าช่วยจัดระเบียบเรือที่จะใช้เป็นยานพาหนะขณะน้ำท่วม
2. ดูแลการนำอาหาร น้ำ และสิ่งของบริจาคเข้าช่วยเหลือประชาชน

นพ.บัวเรศ ศรีประทีป นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์ถึงการเตรียมการของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดก่อนน้ำท่วม ว่า นครสวรรค์น้ำท่วมทุกปี แต่ปี 2554 ก่อนข้างจะท่วมมากกว่าทุกปี นครสวรรค์จะมีน้ำท่วม 2 อย่าง คือ น้ำท่วมชนบท กับ น้ำท่วมเมือง

น้ำท่วมชนบท ไม่มีการป้องกัน เพราะไม่สามารถป้องกันได้ แต่ปรับตัวให้เข้ากับสภาวะน้ำท่วมให้ได้ ในขณะที่น้ำท่วมเมืองก็จะเน้นการป้องกัน บางปีก็ป้องกันได้ บางปีก็ป้องกันไม่ได้

ส่วนแผนการรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมในปี 2554 ซึ่งรับทราบข้อมูลกันคืออยู่แล้วว่าน้ำมาก และสัญญาณเตือนอย่างหนึ่งคือน้ำในแม่น้ำยมเต็มตลิ่งตลอดทั้งปี ดังนั้นสาธารณสุขจึงได้นำเรื่องการเตรียมแผนอุทกภัยขึ้นมาปีคฝุนรองรับไว้แล้วตั้งแต่เดือนมิถุนายน และมีการประชุมประจำเดือนถึงเรื่องนี้ให้ทุกหน่วยเตรียมการ และให้เตรียมแผนการช่วยเหลือประชาชนในช่วงน้ำท่วม เพื่อเตรียมการและซักซ้อมกัน

นอกจากนี้ ยังมีการเตรียมเรือ แพต่างๆ สำหรับคอยให้บริการประชาชนในสถานบริการของสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานบริการสาธารณสุขที่อำเภอชุมแสงหลายแห่งมีเรือติดเครื่องของตัวเองไว้คอยใช้งาน ซึ่งในเดือนมิถุนายน ได้เตรียมการในเรื่องความพร้อมในส่วนของเรือกันไว้แล้ว

ส่วนการเตรียมการช่วยเหลือประชาชนในช่วงน้ำท่วมทางสาธารณสุขได้กำหนดเป็นแบบแผนแล้ว สำหรับคนไข้ที่เดินทางมาใช้บริการสาธารณสุขไม่ได้ เจ้าหน้าที่จะต้องออกเดินทางไปสถานທີ່ที่คนไข้อยู่ คนไข้เรื้อรังที่มีการขึ้นทะเบียนเป็นคนไข้ไว้แล้ว จะต้องไม่ขาดยา ดังนั้นสาธารณสุขจะต้องมีวิธีรายละเอียดมากมาย เช่น น้ำท่วมแทนที่จะจ่ายให้ 1 เดือน อาจจะต้องจ่ายให้เป็น 2 เดือน แต่ถ้าน้ำท่วมเกินกว่า 2 เดือนทางสาธารณสุขก็มีวิธีการว่าจะนำไปให้คนไข้ถึงบ้านได้อย่างไร ทุกสถานพยาบาลจะต้องไปวางแผนดำเนินการเฉพาะในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ และต้องวางแผนตามไปดูแลคนไข้

คนไข้เจ็บป่วยใหม่ถ้าไม่สามารถเข้ามาใช้บริการได้ ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขก็ต้องการวิธีการที่จะเข้าไปดำเนินการให้การช่วยเหลือ ขณะเดียวกันสาธารณสุขก็ต้องรู้ด้วยว่าเวลาที่น้ำท่วมจะมีการอพยพประชาชนไปในพื้นที่ใด บางพื้นที่ประชาชนก็ยังอยู่บนบ้านที่มีพื้นที่สูงอยู่กันเป็นกลุ่มบ้าน แต่บางพื้นที่ก็มีการอพยพไปอยู่ในที่ดอน ซึ่งอาจจะเป็นบริเวณวัด อบต. หรือไร่นา ถนน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขก็จะรู้ว่าประชาชนในพื้นที่นั้นๆ อพยพไปในที่ใดบ้าง ทางสาธารณสุขได้มีคำสั่งว่า 1 สัปดาห์ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องเข้าไปในพื้นที่เหล่านั้นให้ถึงจะด้วยวิธีการใดก็ได้แล้วแต่ เพื่อเป็นการให้การช่วยเหลือประชาชน

ต่อคำถามที่ว่าภาพรวมการทำงานของจังหวัดนครสวรรค์ทุกหน่วยงานเป็นอย่างไร? นพ. บัณฑิต กล่าวว่า เท่าที่ผ่านมาต้องยอมรับว่าผลการปฏิบัติงานจากทุกหน่วยงานนับว่าทุกคนทำได้ดีที่สุดแล้ว การให้การช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนทุกหน่วยงานก็ทำได้ค่อนข้างสมบูรณ์ไม่มีพื้นที่ไหนที่ถูกทอดทิ้ง ปราศจากการดูแลและให้การช่วยเหลือเลย ทุกที่ที่เดือดร้อนหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งก็สามารถเข้าไปให้การช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ ในแง่การป้องกันความเสียหายก็นับว่าทุกหน่วยงานร่วมมือกันทำด้วยดี

นายบรรณพ พุกจันทร์ หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดนครสวรรค์ (ปก.) ให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อจังหวัดเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้น ทาง ปก. ได้คำนึงถึงการช่วยเหลือราษฎรเป็นหลัก จัดการในเรื่องอาหาร และน้ำให้กับผู้ที่เดือดร้อน และจะต้องเก็บตกผู้ที่ตกค้างรอคอยการช่วยเหลือตามสถานที่ต่างๆ ให้หมดนำมาเข้าสู่ศูนย์อพยพช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

ส่วนของชนบทได้ประสานงานกับท้องถิ่นโดยให้ทางอำเภอเป็นหลักสนับสนุนงบประมาณให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน

สำหรับเขตในเมืองเมื่อน้ำเข้าท่วมตัวเมืองก็ต้องเปิดศูนย์อพยพ, ทางจังหวัดได้แบ่งหน้าที่ให้แต่ละหน่วยงานดูแล ส่วนของ ปก. ต้องดูแลเรื่องอาหาร น้ำดื่ม เครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ดูแลอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่กำลังประสบภัย

ปก. มีหน้าที่ดูแลเรื่องของการเงิน จะต้องสนับสนุนงบประมาณให้การช่วยเหลือกับทุกหน่วยงาน มีหน้าที่เบิกจ่ายให้เงินออกมาโดยเร็ว นอกจากนี้ก็ยังคงคอยอำนวยความสะดวกประชาชนที่ต้องสัญจรไปมา ดูแลเรื่องความปลอดภัยโดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่ อปพร. ของแต่ละอำเภอให้สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาคอยอำนวยความสะดวกในเขตพื้นที่ประสบภัย และเมื่อน้ำลดทาง ปก. ก็ต้องเข้าช่วยเหลือในเรื่องอาหารและน้ำ สนับสนุนด้านการเงินกับทุกหน่วยงานที่ทำเรื่องขอรับงบประมาณการฟื้นฟูเข้ามาในเรื่องของการจัดการซ่อมแซมสาธารณูปโภคนั้น แต่ละหน่วยงานไปดำเนินการกันเองในขอบข่ายของหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่

ส่วนข้อเสนอแนะ อยากให้ข้าราชการเสียสละเพื่อประชาชนอย่างจริงๆ ขามเกิดภัยประชาชนมีทุกข์ ลดความแออัดแอ่งเรื่องผลประโยชน์ลงบ้าง ส่วนรวมก็จะดีขึ้น

นายคำณ อิ่มเนย หัวหน้าฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครสวรรค์ ผู้ช่วยเลขานุการศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกัน และแก้ไขปัญหามหาอุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม จังหวัดนครสวรรค์ ปี 2554 ให้สัมภาษณ์ว่า ก่อนเกิดอุทกภัยจนกระทั่งน้ำลดได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ตลอด รับผิดชอบปฏิบัติการเป็นหลัก เรื่องของน้ำท่วม นครสวรรค์นั้นเกิดเป็นประจำทุกปีในช่วงฤดูฝน มาปี 2554 ก่อนเกิดอุทกภัยที่นครสวรรค์ทางจังหวัดได้เตรียมการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาได้มีการทำแผนเฉพาะกิจ เตรียมรับมืออุทกภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะทำการประชุมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนเกิดอุทกภัยเป็นระยะๆ

ตามหลักของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในแต่ละพื้นที่จะมีผู้อำนวยการท้องถิ่นรับผิดชอบดูแลในเขตของตนเอง ขึ้นตรงกับนายอำเภอที่เป็นผู้อำนวยการบริหารจัดการ

ระดับอำเภอ ในระดับจังหวัดจะดูในภาพรวมทั้งหมด ถ้าในพื้นที่เกินขีดความสามารถที่จะดูแลได้ก็ขอรับการสนับสนุนมาทางจังหวัดได้

สำหรับเขตตัวเมือง ทางเทศบาลนครนครสวรรค์เป็นผู้ดูแล ได้ประสานงานกับทางจังหวัดมาตลอด แนวทางการป้องกัน และสูบน้ำออกจากพื้นที่ของเทศบาลมีหลากหลายวิธี โดยการใช้หินคลุกทำคันกั้นน้ำ ใช้กระสอบทรายเสริมแนวป้องกันน้ำ เริ่มต้นก็ใช้บ่ฯ จากเทศบาล ต่อมาก็ขอรับการสนับสนุนจากจังหวัดซึ่งก็สนับสนุนกระสอบทรายเต็มที่

ในส่วนของจังหวัด วิธีการติดตามสถานการณ์น้ำได้มอบหมายให้ชลประทานจังหวัดเป็นหลักในการมอร์นิเตอร์น้ำ ทาง ปภ. จัดเจ้าหน้าที่ดูแลข้อมูลทุกวัน จะวิเคราะห์ปริมาณน้ำตั้งแต่ทางเหนือจังหวัด ท้ายเขื่อนภูมิพล ว่าปริมาณการปล่อยน้ำจากเขื่อนในแต่ละวันเท่าไร และดูท้ายเขื่อนสิริกิติ์ลงมาเพื่อประเมินปริมาณน้ำว่าจะส่งผลกระทบต่อจังหวัดนครสวรรค์อย่างไร และเมื่อไหร่

สำหรับจังหวัดนครสวรรค์นั้นแทบจะบริหารจัดการมวลน้ำไม่ได้เลย เพราะเป็นจังหวัดที่อยู่ระหว่างเขื่อน ทางเหนือจังหวัดมีเขื่อนภูมิพล จังหวัดตากกับเขื่อนสิริกิติ์จังหวัดอุตรดิตถ์ ทางใต้จังหวัดนครสวรรค์มีเขื่อนชัยนาท จังหวัดนครสวรรค์อยู่ช่วงกลางน้ำไหลผ่านไม่สามารถบริหารจัดการน้ำได้ ที่ผ่านมาใช้การประสานงานกับหน่วยงานที่บริหารจัดการน้ำ

เขตตัวเมืองนครสวรรค์หลังน้ำเข้าเมืองมีการแบ่งพื้นที่ตัวเมืองออกเป็น 2 โซนโดยใช้ถนนพหลโยธินกั้นกลาง ฝั่งตัวเมืองเรียกว่า “โซนเศรษฐกิจ” กับฝั่งศูนย์ราชการเรียก “โซนราชการ” มีการเตรียมแผนอพยพรับมือจากน้ำเข้าท่วมที่ 2 โซน ครั้งแรกวางแผนรับผู้อพยพกำหนดไว้ 11 จุด แต่พอน้ำท่วมจริง มีประชาชนรอบนอกเข้ามาอีก ต้องเพิ่มศูนย์รับผู้เดือดร้อนอีก 2 ศูนย์เป็น 13 ศูนย์

ปัญหาเมื่อน้ำท่วมเขตตัวเมือง ประชาชนส่วนใหญ่จะยังอยู่ในบ้านเรือนของตนเอง ทำให้เป็นปัญหาในการดูแล ต่างจากผู้อพยพในศูนย์จะได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ทางปภ. ไม่ใช่หน่วยปฏิบัติการโดยตรงตามแผน แต่เป็นผู้ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ จะเป็นผู้บริหารงบประมาณการเบิกจ่ายทั้งหมด

สำหรับข้อเสนอแนะนั้น นายคำรณ บอกว่า ควรเตรียมการกับกองบัญชาการของจังหวัดให้ดีกว่า เช่น เตรียมไฟฟ้าฉุกเฉิน หากเกิดกรณีไฟฟ้าดับกะทันหันจะได้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ และอื่นๆ ต้องสำรองไว้ก่อน ต้องไม่ลืมว่า กองบัญชาการนั้นสำคัญที่สุดต่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

นายสรสิทธิ์ ฤทธิสรไกร หัวหน้าสำนักงานจังหวัดนครสวรรค์ให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อน้ำเข้าท่วมตัวเมืองนครสวรรค์ ทุกหน่วยงานก็ให้การช่วยเหลือประชาชนตามแผนปฏิบัติการที่ได้จัดวางไว้ก่อนหน้าแล้ว ขั้นตอนปฏิบัติเมื่อเกิดภัยน้ำท่วม ดำเนินการเข้าช่วยเหลือเร่งด่วน ดังนี้

การคุ้มครอง

1. การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ให้ถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญเป็นลำดับแรก
2. การเคลื่อนย้ายทรัพย์สินของประชาชน และทรัพย์สินของทางราชการ ไปไว้ในพื้นที่ปลอดภัย
3. จัดส่งเครื่องอุปโภค บริโภค น้ำดื่ม ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพให้กับประชาชน ผู้อพยพเร่งด่วน
4. ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น กำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เวชภัณฑ์ ยารักษาโรค ไปยังพื้นที่อพยพ
5. สำรวจความเสียหายและให้การช่วยเหลือตามขีดความสามารถของตน
6. จัดระบบการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในบริเวณพื้นที่อพยพ และให้การสงเคราะห์ราษฎร ซึ่งอาจใช้กำลังประชาชนสนับสนุนการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม
7. การรายงานความเสียหายและความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ให้ดำเนินการเป็นระยะเพื่อให้หน่วยเหนือได้ทราบข้อมูลอย่างเป็นปัจจุบันจนกว่าเหตุการณ์จะยุติ
8. ให้ปฏิบัติงานตามการสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ และรายงานสถานการณ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ทราบทุกระยะ